

* ZPRÁVY – KRONIKA *

Druhé mezinárodní setkání slavistů v Sankt Peterburgu

Mezinárodní vědecká konference *II Славистические чтения памяти профессора П. А. Дмитриева и профессора Г. И. Сафронова* se konala ve dnech 12.–14. září 2000 na Filologické fakultě Sankt Peterburské státní univerzity. Druhý ročník těchto setkání naznačil, že konference si začíná vytvářet nejen tradici, ale i širokou platformu pro všestranně slavisticky orientovanou diskusi. (Na programu zatím posledního rokování se objevilo 130 delegátů ze 14 zemí, z neslovanských států byly zastoupeny např. Itálie, Španělsko, Dánsko a Litva.) Uvedenou skutečnost mj. akcentovala snaha organizátorů atomizovat tematické bloky konference do desíti sekcí (*gramatická, lexikologická, frazeologická a paremiologická, lexikografická, sekce historie slovanských jazyků, teorie a praxe překladu, vyučování slovanských jazyků, literární vědy, kulturních a literárních vztahů a historie slavistiky*). Na zasedáních jednotlivých sekcí zaznělo celkem 80 referátů, z toho 25 vystoupení zahraničních účastníků.

Vzniklá tematická pestrost byla pro účastníky konference pochopitelně velmi zálučná. Třebaže na jedné straně nabídla prostor pro hluboce individualizovaná tematická zaměření jednotlivých referátů a sdělení, bránila současnému sledování zajímavých referátů v příbuzných sekcích a tím i utváření zevšeobecnujícího hodnotícího pohledu. Zejména proto nescházela mezi návrhy pro racionalizaci příštích ročníků konference taková doporučení, jako určitá tematická profilace: mj. vyhraněnější tematické zaměření jednotlivých setkání, jejich případné uspořádání do dvouletých cyklů (nikoliv každoročních jako dosud), spojení některých sekcí (např. literárně teoretické a kulturně-vztahové) apod.

Úvodní plenární zasedání bylo ve znamení mezislovanských vztahů. **И. Живанчевич-Серекуш** (Jugoslávie) vystoupila s referátem, který korespondoval se základní motivací celého setkání (*Переписка: Дмитриев – Сафронов – Живанчевич*). **О. Richterek** (Česká republika) hovořil na téma *Чешское восприятие русской литературы в контексте XX века* a představitelka hostitelského pracoviště **Г. А. Лилич** (Россия) českou tematiku umocnila referátem *Из истории чешско-русских научных связей (к 75-летию Пражского лингвистического кружка)*.

Na literárně a kulturologicky orientovaných sekcích dominovala vystoupení z oblasti vztahových a překladatelských, nicméně velká pozornost byla věnována i analýzám děl konkrétních autorů, u nichž prizma jinojazyčného nazírání a nadnárodní kontext interpretace i hodnocení nepochybně přidával nejen na významu, ale na nevšednosti hodnotících přístupů a pohledů.

Sluší se mj. připomenout, že zájem o českou tematiku byl v těchto sekcích pozoruhodný. Vzpomeňme alespoň jména jako L. Vaculík (**Я. Врбова** – Россия), J. Škvorčeký (**А. В. Савченко** – Россия), M. Kundera (**Т. Е. Аникина** – Россия), nebo i širší vztahové záběry: **С. Куčера** (Česká republika) – *Искусство русского зарубежья и чешская среда*; **К. Lepilová** (Česká republika) – *Чешский адресат и переводы сказок Л. Н. Толстого*; **Е. Н. Викторова** (Россия) – *Чешско-русские музыкальные связи (восприятие музыки чешских композиторов русской критикой XIX – начала XX вв)*; **Н. К. Жакова** (Россия) – *Эмануэл Вагнер в Петербурге и Москве в 1867 г.*; **Т. А. Милютинa** (Česká republika) – *Библиизмы с корнем благ- / блаж- в повестях В. Распутина и их чешские аналоги*. Vystoupení českých slavistů byla ještě obohacena sdělením **I. Ruberové** (Česká republika) – *Актуальные вопросы критики перевода*.

Značný zájem byl v lingvistických sekcích o problematku lexikologickou (13 referátů), v jejímž rámci tematická příbuznost některých přihlášených vystoupení umožnila dokonce vytvoření samostatného půldenního bloku, věnovaného aktuálním otázkám synchronní dynamiky některých slovanských jazyků, konkrétně např. bulharštiny (**И. В. Платонова** /Россия/ – *О языке болгарской печати 70–90-х гг. XX в.*), chorvatštiny (**А. Р. Багдасаров** /Россия/ – *Социолингвистические аспекты функционирования лексической системы современного хорватского языка*) nebo ruštiny v porovnání s češtinou (**J. Gazda** /Česká republika/ – *Тенденции развития лексики в русском и чешском языках*). Poněkud kontroverzně v tomto kontextu vyznělo sdělení **D. Jahiće** (Bosna a Hercegovina) o nově vydané mluvnici bosenského jazyka, které (podobně jako i některá další vystoupení badatelů z jihoslovanských zemí) vyvolalo diskusi, vedenou, bohužel, častěji z pozic politických a ideologických, než čistě věcných a odborných.

S bohatou účastí v lexikologické sekci poněkud překvapivě kontrastovala kvantitativní subtilnost sekce lexikografické (3 referáty), ačkoliv by se dalo očekávat, že bouřlivý rozvoj lexikografické praxe posledního desetiletí vyvolá také zvýšený zájem o otázky teorie vytváření slovníků nejrůznějších typů. Budiž nicméně řečeno, že co do kvality a zajímavosti patřila vystoupení v této sekci (**В. Е. Гусев** /Россия/ – *Омонимы в славянских языках. Проект сводного словаря*; **А. Зинкевич** /Беларусь/ – *Дифференциальный словарь – вчера и сегодня*) k tomu nejlepšímu, co na námi zaznamenaných jazykovědných jednáních zaznělo.

Je nesporné, že pro pořadatele je organizace podobných setkání vždy úkolem nesnadným. O to více je třeba ocenit snahu petrohradského slavistického pracoviště, které se pořádáním pravidelných konferencí nechce jen formálně hlásit k bohaté tradici místních slavistických studií (oficiálně to vyjadřují jména zesnulých profesorů, jejichž památce je konference věnována); ruští kolegové hodlají navazovat i na tradici jejich

velké úrovně, již by každá nová forma jednání i vědecké názorové konfrontace byla nepochybně přínosem.

Přínosným bylo petrohradské setkání i pro zahraniční účastníky. Nejde jen o vyslechnutá vystoupení a zajímavou diskusi (zkrácené texty referátů budou péčí pořadatelů vydány ve zvláštním sborníku). Například pro české rusisty bylo velmi zajímavým setkáním s bohemisty Sankt Peterburské státní univerzity nebo s představiteli místní Společnosti bratří Čapků, usilující mj. o odhalení pamětní desky T. G. Masarykovi na počest jeho půlročního pobytu ve městě nad Něvou v hektickém roce 1917; bude zřejmě díky pochopení rektorky univerzity prof. L. A. Verbické umístěna v areálu univerzity.¹

Oldřich Richterek, Jiří Gazda

Odborný seminář u příležitosti 100. výročí narození S. I. Ožegova

Dne 24. října 2000 uspořádala katedra ruštiny a francouzštiny Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni jednodenní seminář na téma *Новые тенденции в развитии русского языка и литературы* věnovaný 100. výročí narození významného představitel ruské jazykovědy *Sergeje Ivanoviče Ožegova* (* 23. 9. 1900 – † 15. 12. 1964).

Pracovní zasedání zahájila jménem organizačního výboru členka pořádajícího pracoviště **Mgr. Milena Rykovská, Ph.D.** Přivítala všechny shromážděné v zasedací místnosti a seznámila je s celodenním programem.

Poté následovala vystoupení s odbornými referáty. Nejprve byly vyslechnuty příspěvky z oblasti jazykovědné. Jako první vystoupila **J. Svobodová** (Plzeň). V referátě *С. И. Ожегов – лексикограф и лингвист* přiblížila přítomným život a dílo předního ruského vědce, který se nesmazatelně zapsal do dějin jazykovědné rusistiky svými lexikologickými a lexikografickými pracemi. Mezi rusistickou veřejností proslul především svým jednosvazkovým výkladovým slovníkem ruského jazyka, který se dočkal celé řady vydání (první v r. 1949, poslední, třidvacáté v r. 1997). Změny v životě společnosti se odrážejí také v jazyce, a to především v jeho slovní zásobě. Tato okolnost si vynucuje sestavování a vydávání nových slovníků. O tom, jak na nové skutečnosti reaguje slovenská lexikografie v oblasti vydávání dvojjazyčných slovníků odborné terminologie pohovořila ve svém vystoupení *Теория лексикографии и практика составления двуязычных переводных специальных словарей* **M. Jankovičová** (Bratislava). **J. Benkovičová** (Bratislava) v pojednání *Лексика в меняющемся мире*

¹ Potřebitelné bylo prohlédnout si i 1. díl Masarykovy práce *Rusko a Evropa*, který se už dočkal už ruského vydání (2. díl je ve výrobě a třetí se překládá, mj. právě díky iniciativám místních bohemistů).